

Reaktioner overfor unge lovovertrædere.

Af fuldmægtig i rigsadvokaturen *Axel Berg*.

Den svenske strafflagberedning har den 22. december 1956 afgivet sin endelige betænkning indeholdende forslag til ændringer til de gældende regler om straf og forebyggende foranstaltninger indenfor det strafferetlige reaktionssystem. Denne betænkning behandler i kapitel 5 en række spørgsmål i forbindelse med reaktionerne overfor unge kriminelle, som man på tilsvarende måde her i landet opdeler i aldersgrupperne 15—17 år og 18—20 år. Man har i betænkningen drøftet spørgsmålet om at forhøje den kriminelle lavalder fra 15 til 18 år, men er dog blevet stående ved 15-årsgrænsen, idet man fandt det mest rimeligt, dels at gruppen 15—17 årige skulle kunne idømmes bøder for ordensforseelser og lignende, dels at man bevarede muligheden for at opnå en retlig afgørelse af bevisspørgsmålet i sager mod personer indenfor denne aldersgruppe. Vægten af dette sidste synspunkt har vist sig deri, at der i betænkningen er fremsat forslag om, at man, når dette måtte være særlig ønskeligt, skal kunne få domstolsprøvelse af beviset, også hvor en person er sigtet for forbrydelse begået inden det fyldte 15. år. Betænkningens hovedsynspunkt med hensyn til disse 15—17 årige er dog klart, at de ikke skal kunne tages i forvaring, uden at dette sker i forbindelse med børneværnsforanstaltninger.

Overfor de kriminelle indenfor *aldersgruppen 18—20 år* har betænkningen gjort op med de hidtil eksisterende to parallelle behandlingsformer, nemlig tidsbestemt frihedsstraf og det tidsubestemte ungdomsfængsel, idet man finder, at disse to reaktioner efter deres form og karakter indeholder en dualisme, som i praksis har vist sig at være behæftet med alvorlige ulemper. Efter det nu fremsatte forslag skal fængselsstraf overfor unge i denne aldersgruppe kun kunne anvendes som forvandlingsstraf i forbindelse med bøder, eller når ganske særlige grunde medfører, at tidsbestemt straf af fængsel i mindst 3 år bør bringes i anvendelse. Bortset fra dette sidste tilfælde skulle længere tids anstaltsanbringelse af kriminelle unge i denne alder kun kunne ske i form af „skyddsfostran“, der således først og fremmest skal træde i stedet for det tidligere ungdomsfængsel.

De synspunkter som ligger bag det svenske forslag på disse punkter har også været fremsat her i landet.

Hensigten med denne redegørelse er ikke at tage stilling til det svenske forslag eller at søge at foretage en kriminalpolitisk afvejelse af, om der måtte være trang til helt eller delvis at indføre tilsvarende regler eller principper her i landet, men derimod i højere grad, som baggrund for sådanne overvejelser, at søge at belyse dansk praksis og især den udvikling, der i de seneste år

er sket på dette område. Muligheden for en sådan undersøgelse blev skabt derved, at rigsadvokaten i en *skrivelse af 21. juni 1955* til statsadvokaterne anmodede om forinden tiltalerejsning at få forelagt *alle sager mod personer under 21 år, hvor man fra anklagemyndighedens side ville nedlægge påstand om ubetinget fængselsstraf eller ungdomsfængsel*. Baggrunden for dette skridt var en kritik fra fængselsmyndighederne, som hævdede, at man i statsfængslerne havde siddende en række unge, overfor hvem det måtte antages, at man med større udbytte kunne have anvendt opdragende og oplærende foranstaltninger f. eks. ved anbringelse i ungdomsfængsel. Denne forelæggelse af disse sager har tilsyneladende medført en ganske betydelig *nedgang i de tilfælde, hvor ubetinget fængselsstraf er anvendt overfor unge under 21 år med en deraf følgende hyppigere anvendelse af betinget dom og ungdomsfængsel*.

Udgangspunktet for bedømmelsen må naturligt være de rammer, der i dag gælder i henseende til, hvilke reaktioner der her i landet kan bringes i anvendelse overfor kriminelle unge. Mulighederne spænder fra *tiltalefrafald*, almindeligvis mod undergivelse af børneforsorg (straffelovens § 30 og forsorgslovens § 150) over de almindelige strafferetlige reaktioner — *dagbøder* og enten betinget eller ubetinget *hæfte eller fængselsstraf* — til anbringelse i *ungdomsfængsel*. Straffelovens betingelser for anvendelse af denne sidste reaktion er, at den pågældende er under 21 år i gerningsøjeblikket, at han har gjort sig skyldig til fængselsstraf, at forbrydelsen må anses som et udslag af forbryderiske tilbøjeligheder eller af hang til at søge slet selskab samt endelig, at retten finder varige opdragende og uddannende foranstaltninger formålstjenlige. Herudover har man naturligvis muligheder for overfor mentalt afvigende personer at anvende foranstaltninger som anbringelse i sindssygehospital, på åndssvageanstalt, i psykopatforvaring m. v., men disse specielle tilfælde falder udenfor den her foretagne undersøgelse.

Af praktiske grunde har undersøgelsen måttet afgrænses til *tiden fra 1/10 1955 til 1/7 1957*, og den omfatter for dette tidsrum først og fremmest de *435 tilfælde*, hvor der af anklagemyndigheden er nedlagt påstand om ungdomsfængsel eller ubetinget fængselsstraf.

Med hensyn til *aldersgruppen 15—17 år* viser materialet sager mod *35 personer*, således at der overfor de 33 af disse er nedlagt påstand om ungdomsfængsel eventuelt med tilkendegivelse af, at valget af reaktion måtte antages at burde stå mellem ungdomsfængsel og betinget dom. 31 af disse unge har retterne dømt til anbringelse i ungdomsfængsel, medens man i 2 tilfælde har anvendt betinget fængselsstraf. Hovedparten af disse 31 personer, nemlig 27, var ved dommen fyldt 17 år, og indenfor de 27 var

langt de fleste ret tæt op mod de 18 år. Herudover blev 2 16 årige og 2 15 årige idømt ungdomsfængsel, medens domstolene i de 2 sidste sager, hvor anklagemyndigheden nedlagde påstand om ubetinget straf, anså de pågældende med henholdsvis fængsel i 6 måneder og fængsel i 3 måneder betinget.

Fra disse tilfælde kan eksempelvis nævnes:

262. En knapt 17 årig landbrugsmedhjælper, der tidligere var ustraffet, havde erkendt sig skyldig i brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1 — sat ild på en lade med den følge, at næsten alle gårdens bygninger nedbrændte, skade for ca. 105.000 kr. — for to mindre tyverier samt for forsøg på røveri, hvor han slog ofret, hos hvem han overnattede, 15 gange oven i hovedet med en taburet eller et af dennes ben. Den observerende kredslæge og retslægerådet bedømte overensstemmende den pågældende som normalt begavet, men umoden og primitiv, præget af impulsivitet, i det hele ikke uegnet til påvirkning gennem straf og i stand til at gennemgå den i straffelovens § 43 forudsatte udvikling. Inspektøren ved ungdomsfængslet bedømte den pågældende som særdeles vanskelig og anså det af flere grunde bl. a. hans alder for uheldigt at søge ham anbragt i ungdomsfængsel. Inspektøren ville dog ikke afvise muligheden for anbringelse i ungdomsfængsel, såfremt anden egnet reaktion ikke forelå. På anklagemyndighedens foranledning blev sagen med fremhævelse af den pågældendes formodede farlighed for retssikkerheden påny forelagt retslægerådet til udtalelse om hvorvidt en hospitalsobservation måtte anses for ønskelig, men rådet fandt ikke sådan observation nødvendig og udtalte herved, at den sigtedes hårdhed og indesluttethed måtte anses som udtryk for umodenhed og et stadigt forsvarsberedskab, samt at sigtede næppe kunne siges at befinde sig i en § 17-tilstand. Trods inspektørens betæneligheder nedlagde anklagemyndigheden påstand om *ungdomsfængsel*, og denne påstand blev ved dom af 17. august 1956 taget til følge.

273. En 16½ årig arbejdsmand, der tidligere var ustraffet, erkendte sig skyldig i ca. 80 tilfælde af indbrudstyveri og forsøg herpå, begået i forening med forskellige lidt ældre kammerater, samt i en række brugstyverier og forskellige overtrædelser af færdselsloven. Det fremgik, at hans forældre blev skilt, da han var spæd, og at han til sit 13. år havde ophold hos moderen, der i den væsentligste del af denne tid havde boet i Tyskland, hvor hun i 1945 giftede sig påny. I 1952 havde sigtede en kort tid ophold hos sin morfader her i landet, og efter endnu et ophold i Tyskland fik han endeligt ophold i Danmark hos morfaderen. Den undersøgende læge fandt sigtede normalt begavet og fysisk udviklet forud for sin alder, men præget af sin omskiftelige og urolige opvækst, således at han nu betegnedes som karakterologisk umoden, overfladisk, rastløs, impulsiv, selvhævdende og egocentrisk. Inspektøren for ungdomsfængslet ville under hensyn til sigtedes fysiske udviklethed og til modvirkning af hans førertendenser ikke

finde anvendelse af ungdomsfængsel betænkelig, og dette standpunkt sluttede landsnævnet for børneforsorg sig til. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om *ungdomsfængsel*, og denne påstand blev fulgt ved dom af 13. juli 1956.

347. En 15 årig, der fyldte 16 år dagen efter dommen, og som tidligere var ustraffet, erkendte, at han, tildels i forening med andre jævnaldrende, havde begået 28 tyverier, 21 brugstyverier, et mindre bedrageri, hærværk, idet han med et stjålet motorkøretøj påkørte en grænsesbom, da han forsøgte at slippe ud af landet, samt en række færdselslovsovertrædelser. Det fremgik, at den pågældende efter opdagelsen af de første af disse forhold blev anbragt på iagttagelseshjem, men at han rømte derfra og fortsatte sin virksomhed, samt at forbrydelserne i betydeligt omfang måtte ses som udtryk for „motorgalskab“, en stor del af tyverierne vedrørte benzin og fødemidler under kørsel rundt i landet med de stjalne motorkøretøjer. Sigtede var født i ægteskab, men havde efter det oplyste i det væsentligste været overladt til sig selv på grund af begge forældres arbejde udenfor hjemmet. Den observerende læge fandt sigtede begavet i underkanten af det normale, men iøvrigt ganske amoralsk i sin indstilling, stædig og dumstolt. Børneværnsmyndighederne frarådede yderligere anbringelse på ungdomshjem, hvorfra sigtede måtte antages at ville rømme omgående. Inspektøren for ungdomsfængslet fandt ligeledes, at tiltalefrafald i forbindelse med anbringelse under børneforsorgen måtte antages at være formålsløs, og støttede tanken om anbringelse i ungdomsfængsel. Anklagemyndigheden nedlagde herefter påstand om *ungdomsfængsel*, og denne påstand blev fulgt ved dom af 20. november 1956.

375. En 15 $\frac{1}{4}$ årig, tidligere ustraffet, erkendte, at han under sin anbringelse på Bråskovgård stjal 2 bundter nøgler, en grensav, en fil, en boltsaks og en del nedstrygerklinger, således at dette værktøj i et vist omfang blev fordelt til andre elever, som sigtede tilskyndede til at flygte. Han havde selv befriet en elev, der var anbragt på anstaltens lukkede afdeling, og erkendte endvidere et par tilfælde af brugstyveri med hensyn til automobiler under den efterfølgende flugt. Det fremgik, at sigtedes hjem var meget uheldigt, og at han som 7 årig kom under børneforsorg. Først som 12 årig blev han fjernet fra hjemmet, og han var siden avanceret gennem børneforsorgens hjem, indtil han endte på Bråskovgård. Han var utallige gange rømt fra disse hjem og har herunder begået forskellig småkriminalitet. Sigtede har været undersøgt dels af Bråskovgårds psykiatriske konsulent, dels under nærværende sag af kredslægen, og det fremgår heraf, at sigtede bedømmes som velbegavet, men meget stejl og i opposition til alt og alle. Han virker ret kølig og velafbalanceret og har bevidst søgt sit følelsesliv dækket ved sin hele fremtræden. Begge de undersøgende læger finder sigtede karakterologisk defekt, men mener dog, at der må være muligheder for gennem en passende påvirkning at nedbryde hans

tilpasningsvanskeligheder. Under sagen besluttede børneværnsmyndighederne at lade sigtede udgå af børneforsorgen som uopdragelig. Inspektøren for ungdomsfængslet udtalte, at sigtede hørte hjemme i psykopatungdomsfængsel, og at man for så vidt ikke havde mulighed for en adækvat anbringelse indenfor ungdomsfængslets nuværende rammer. Under hensyn til sigtedes alder og til, at anden anbringelse måtte anses for umulig, ville inspektøren ikke udtale sig imod at forsøge en anbringelse i ungdomsfængsel. Denne udtalelse blev tiltrådt af direktoratet for fængselsvæsenet, og ud fra det samme synspunkt nedlagde anklagemyndigheden påstand om *ungdomsfængsel*, hvilken påstand blev taget til følge ved dom af 20. december 1956.

300. Et 17½ årigt bud, der tidligere havde sejlet, og som i 1956 var fritaget for tiltale for tyveri og rømning mod 3 års straffri vandel, erkendte sig nu skyldig i overtrædelse af straffelovens § 266 (trusler på livet) og vold mod sagesløs person, derved at han havde truet en messedreng på livet samtidig med at han holdt den skarpe kant af en dolk tæt op til drengens strube, og umiddelbart efter at have givet drengen et knytnæveslag i ansigtet. Endvidere erkendte han et underslæb med hensyn til 420 kr., han som bud skulle have bragt i byen. Det fremgik, at sigtede blev anbragt på børnehjem som 7 årig, og at han senere har været på optagelseshjem, hvorfra han kom ud at sejle. Han rømte i Argentina, hvor han var i nogen tid, inden han skaffede sig hjem med et tysk skib. I den seneste tid havde han haft forskelligt arbejde som arbejdsmand og bud. Sigtede blev underkastet mentalundersøgelse, og han karakteriseredes herved som normalt begavet, men primitiv, umoden og overfladisk. Han antoges ret stærkt affladiget, forsimplet og afstumpet og måtte anses for konstitutionel psykopat i sværere grad. Lægen anså sigtede for formelt strafegnet, men aldeles uegnet til at gennemgå udviklingen som forudsat i straffelovens § 43. Retslægerådet tiltrådte, at sigtede på grund af sin psykopatisk prægede adfærd måtte anses for uegnet til anbringelse i ungdomsfængsel. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om idømmelse af almindelig straf, men således at sigtede ved dommen henførtes under straffelovens § 17, og denne påstand fulgtes, således at han ved dom af 21. august 1956 blev henført under § 17, anset strafegnet og anset med *fængsel i 6 måneder*.

Den pågældende er senere ved dom af 27. februar 1957 anset med fængsel i 8 måneder for underslæb og tyveri.

412. En 17½ årig lagerassistent, som i 1955 havde fået tiltalefrafald mod børneværnsforsorg i anledning af et par brugstyverier, og som gentagne gange havde været sigtet for overtrædelse af straffelovens § 230 (homoseksuel prostitution), havde under en soldetur med 3 kammerater sammen med disse gjort sig skyldig i vold og overtrædelse af politivedtægten i 4 tilfælde. Det fremgik, at han havde fast

arbejde, at han havde været spirituspåvirket, samt at 2 af sigtedes kammerater havde været de mest aggressive. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om idømmelse af ubetinget fængselsstraf, men ved Københavns Byrets dom af 27. marts 1957 blev den pågældende anset med *fængsel i 3 måneder betinget* (uden tilsyn).

*

Som baggrund for materialet, der omfatter unge mænd mellem 18 og 21 år, vil det være naturligt at nævne, at der efter kriminalstatistikken og fængselsstatistikken i årene 1952—1954 blev anvendt betinget dom i henholdsvis 640, 633 og 613 tilfælde, og at afsoning i de samme år skete således:

1952:

ungdomsfængsel		84
fgsl.straffe afsonet i arresthus	135	
fgsl.straffe afsonet i statsfgsl.	115	250
	ialt	334

1953:

ungdomsfængsel		73
fgsl.straffe afsonet i arresthus	162	
fgsl.straffe afsonet i statsfgsl.	127	289
	ialt	362

1954:

ungdomsfængsel		62
fgsl.straffe afsonet i arresthus	157	
fgsl.straffe afsonet i statsfgsl.	146	303
	ialt	365

Når der til disse tal lægges, at der efter kriminalstatistikken for de samme år for alvorligere straffelovsovertrædelser er givet henholdsvis 726, 659 og 748 *tiltalefrafald* mod børneforsorg, har vi med ret stor tilnærmelse det samlede antal strafferetlige reaktioner overfor unge mænd under 21 år med omkring 1700 om året. Selvom ungdomskriminaliteten eventuelt måtte have ændret karakter og omfang i de seneste år, må det dog kunne antages, at disse ændringer i tidsrummet fra 1952—54 i forhold til undersøgelsesperioden har været så ubetydelige, at det, når henses til at undersøgelsen i det væsentlige vedrører gruppen med den lidt grovere kriminalitet, må være forsvarligt uden en nærmere gennemgang at anvende de nævnte år som direkte sammenligningsgrundlag.

Indenfor undersøgelsesperioden er der foretaget opgørelse hvert kvartal, og det samlede antal tilfælde fordeler sig således:

	pst. om uf	heraf idømt			pst. om alm. straf	heraf idømt			
		uf.	ubet. fgsl.	bet. fgsl.		ubet. fgsl.	bet. fgsl.	hæfte	dag- bøder
1/10-31/12-55	53	40	6	7	22	15	4	3	—
1/1-31/3-56	46	42	2	2	19	12	5	2	—
1/4-30/6-56	46	40	5	1	26	21	4	—	1
1/7-30/9-56	17	17	—	—	22	12	10	—	—
1/10-31/12-56	50	46	1	3	24	24	—	—	—
1/1-31/3-57	35	22	5	8	26	20	6	—	—
1/4-30/6-57	39	32	2	5	10	10	—	—	—
ialt	286	239	21	26	149	114	29	5	1

Indenfor de undersøgte 7 kvartaler foreligger der således 239 domme til ungdomsfængsel og 135 domme til ubetinget fængselsstraf, og dette viser i forhold til tidligere års tal en betydelig og klar stigning i antallet af tilfælde, hvor ungdomsfængsel anvendes, samt en meget betydelig nedgang i antallet af ubetingede fængselsdomme. Denne udvikling mener jeg må kunne betragtes som domstolenes tilslutning til anklagemyndighedens principielle linie, der kort kan udtrykkes derhen, at ubetinget fængselsstraf overfor personer under 21 år kun bør anvendes hvor ganske særlige forhold taler herfor, og at valget af reaktion iøvrigt bør stå mellem ungdomsfængsel og betinget dom.

På baggrund af dette principielle synspunkt kan det måske synes at være mere end rigeligt, når man i en sådan knap 2 årig periode dog har 135 tilfælde med idømmelse af ubetinget fængselsstraf, og det kan derfor være naturligt at se nærmere på, hvad det er for sager og personer, der findes i denne gruppe.

Fordeles de 135 sager i forhold til den eller de begåede forbrydelser (hovedforbrydelser), fremkommer nedenstående skema:

	1/10- 31/12-55	1/1- 31/3-56	1/4- 30/6-56	1/7- 30/9-56	1/10- 31/12-56	1/1- 31/3-57	1/4- 30/6-57	ialt
Berigelsesforbrydelser	11	6	8	4	14	12	5	60
vold incl. § 119	6	3	5	5	6	9	3	37
røveri	—	1	6	—	2	1	—	10
sædelighedsforbrydelser	—	2	4	—	2	—	3	11
§ 230	2	1	1	1	—	—	—	5
brugstyveri uden anden								
strfl. overtr.	1	1	1	1	1	3	1	9
F.l. § 16 eventuelt kombi- neret med strfl. §§ 241-249	1	—	—	1	—	—	—	2
brandstiftelse			1	—	—	—	—	1
	21	14	26	12	25	25	12	135

Den procentuelle fordeling indenfor disse forbrydelsesgrupper adskiller sig ganske afgørende fra den tilsvarende procentuelle fordeling indenfor det samlede materiale, hvor berigelsesforbrydelserne dækker ca. 80 % og f. eks. voldsforbrydelserne ca. 9 %, og dette beror ganske klart på *proportionalitetshensynet*, der gør det betænkeligt at anvende ungdomsfængsel, dels hvor kun ret kortvarig straf er forskyldt, og dels i visse tilfælde, hvor forbrydelsens grovhed tilsiger anvendelse af en længere fængselsstraf. Dette hensyn synes at virke parallelt med, dels at behovet for varige forsorgsforanstaltninger ofte er mindre udpræget f. eks. i voldssager, dels at der stadig er — og måske i højere grad har været — visse forbrydelsesområder, hvor man af hensyn til ungdomsfængslets øvrige belæg har været tilbageholdende med at påstå ungdomsfængsel bragt i anvendelse f. eks. netop voldssager og sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 230.

Proportionalitetshensynets betydning vil i nogen grad fremgå af nedenstående opstilling:

Fængsel i:	under 4 mdr.	4 mdr. til 6 mdr.	over 6 mdr. indtil 1 år	over 1 år	ialt
Berigelsesforbrydelser	10	29	15	6	60
vold incl. § 119	23	12	2	0	37
røveri	1	1	3	6	10
sædelighedsforbrydelser	1	2	4	4	11
§ 230	2	1	2	0	5
brandstiftelse	0	0	0	1	1
brugstyveri uden anden strf. overtr. + F.l. § 16 eventuelt kombineret med strfl. §§ 241-249	7	3	1	0	11
	44	47	27	17	135

Det vil heraf ses, at den væsentlige del af det samlede antal ubetingede fængselsstraffe foreligger som relativt korte straffe. For så vidt angår de grove forbrydelsestyper, *røveri* og *sædelighedsforbrydelser*, ligger hovedvægten dog på de længerevarende fængselsstraffe. Specielt med hensyn til *voldssagerne* kan det bemærkes, at denne forbrydelses specielle karakter, herunder at den meget ofte begås under spirituspåvirkning, har bevirket, at anklagemyndigheden kun i ganske enkelte tilfælde, hvor trangen til uddannende og opdragende foranstaltninger var særlig fremtrædende, har fundet ungdomsfængsel indiceret, medens på den anden side domstolene har vist stærk utilbøjelighed til i sådanne sager at anvende betinget dom.

Det område, hvor der vel først og fremmest kan rejses tvivl med hensyn til berettigelsen af at anvende ubetingede friheds-

straffe, må være *berigelsesforbrydelserne*, hvor der som nævnt i undersøgelsesperioden foreligger 60 sådanne domme, hvoraf de 21 var domme til fængsel i mere end 6 måneder.

Disse 60 domme fordeler sig i forhold til straffens størrelse og domfældtes alder ved sagens påkendelse således:

	18- 18 ¹ / ₂ år	18 ¹ / ₂ - 19 år	19- 19 ¹ / ₂ år	19 ¹ / ₂ - 20 år	20- 20 ¹ / ₂ år	20 ¹ / ₂ - 21 år
fængsel i under 4 mdr.	—	1	2	1	4	2
heraf fællesstraf			1	1	2	—
fængsel i 4 mdr. til 6 mdr.	—	—	4	6	7	12
heraf fællesstraf	—	—	—	3	3	8
fængsel over 6 mdr. indtil 1 år	1	1	1	1	5	6
heraf fællesstraf	—	1	1	—	2	1
fængsel over 1 år	—	—	—	1	1	4
heraf fællesstraf	—	—	—	—	1	—
ialt	1	2	7	9	17	24
heraf fællesstraf (§ 57)	—	1	2	4	8	9
og heraf havde tidl. afsonet ubet. fgsl.straf.	1	—	2	3	4	3

Det vil heraf ses, at af de 60 tilfælde, hvor ubetinget fængselsstraf er anvendt som reaktion overfor unge berigelsesforbrydere, har der i 13 tilfælde foreligget den situation, at de pågældende tidligere havde afsonet ubetinget fængselsstraf og i 24 tilfælde havde en betinget fængselsstraf stående, således at ubetinget straf måtte blive konsekvensen, hvis ikke der forelå tilstrækkelig indication for anvendelse af ungdomsfængsel eller hvor proportionalitetshensynet gjorde anvendelse af ungdomsfængsel betænkelig. Det kan endvidere oplyses, at der herudover i 8 tilfælde af anklagemyndigheden er foretaget indstilling om enten hel eller delvis benådning.

Til belysning af disse grupper af sager kan nævnes forskellige eksempler opdelt efter de pågældendes kriminelle fortid og de typiske indicationer for og imod anvendelse af ungdomsfængsel.

421. En 18¹/₂ årig, tidligere ustraffet, dekoratørelev erkendte, at han i juni 1956 sammen med 2 kammerater havde begået indbrud hos en købmand, hvor de tilegnede sig 21 pakker cigaretter. Under den

politimæssige efterforskning af dette forhold og dagen før forundersøgelsesforhøret, hvortil han var tilsagt, begik han et nyt tyveri, idet han sammen med 2 unge piger på en restauration stjal en tegnebog indeholdende godt 1000 kr. og en guldring fra en beruset gæst. Det fremgik, at sigtede havde været spirituspåvirket i begge de nævnte tilfælde. Om sigtedes personlige forhold var det oplyst, at han var den yngste af 5 søskende og opdraget i et godt hjem, der dog blev opløst efter skilsmisse, da sigtede var 13 år. Sigtede fik ophold hos moderen og udgik af skolens 3. mellem, hvorefter han sejlede i godt 2 år. Han var nu i lære, hvorfra han ville være udlært den 1. august 1957, og han var velomtalt fra lærepladsen. Efter at anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om almindelig straf, blev den pågældende ved dom af 10. januar 1956 anset med *fængsel i 80 dage*. På anklagemyndighedens foranledning rejstes spørgsmålet om benådning, og han blev senere benådet mod 3 års straffri vandel og 2 års tilsyn af Dansk Forsorgsselskab.

506. En 19 årig, der tidligere var ustraffet, men tre gange havde fået tiltalefracfald efter straffelovens § 30 og forsorgslovens § 150 for tyveri og overtrædelse af straffelovens § 230, erkendte, at han under rømning fra Bråskovgård havde begået tyverier, hvorved han stjal forskellige beklædningsgenstande og madvarer samt i 2 tilfælde havde forsøgt brugstyveri, og som efter at være genanbragt på Bråskovgård påny rømte og begik tyveri af en cykle samt overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 (samleje med mindreårig). Det fremgik, at han var opvokset i et uheldigt milieu, at forældrene var skilt, da sigtede var ganske lille, at han havde klaret sig dårligt i skolen, og at han i 1950 blev inddraget under åndssvageforsorg. Han havde siden forskellige landbrugspladser, og blev i 1955 udskrevet af åndssvageforsorgen, hvorefter han ved børneværnets foranstaltning blev anbragt på forskellige hjem, senest på Bråskovgård. Sigtede havde tidligere været mentalundersøgt, og han karakteriseredes herved som småt begavet, placeret i sinkegruppen, umoden, uudviklet, overfladisk og kortsynet, men flink og skikkelig. Hverken den observerende læge eller retslægerådet fandt sigtede uegnet til påvirkning gennem almindelig straf og anbefalede nærmest at forsøge en anbringelse i ungdomsfængsel. Forstanderen på Bråskovgård udtalte, at børneforsorgen ikke havde muligheder for yderligere anbringelse af sigtede, og dette tiltrådtes af landsnævnet for børneforsorg, der ligeledes nærmest ville finde et forsøg med anbringelse i ungdomsfængsel for den mest hensigtsmæssige reaktion. Inspektøren for ungdomsfængslet fandt derimod sigtede aldeles uegnet til anbringelse i ungdomsfængsel, hvor man hverken i åben eller lukket afdeling havde mulighed for en adækvat anbringelse, og denne opfattelse tilsluttede direktoratet for fængselsvæsenet sig. Anklagemyndigheden fandt det ligeledes betænkeligt at søge sigtede anbragt i ungdomsfængsel, og med genoptagelse af de tidligere sager blev der nedlagt påstand om almindelig straf.

Ved dom af 11. juli 1957 blev den pågældende anset med *fængsel i 6 måneder*.

385. En 20½ årig, tidligere ustraffet, maskinlærling erkendte, at han sammen med 5 jævnaldrende kammerater havde begået en lang række indbrudstyverier. De pågældende havde en tid holdt til på Dyrehavsbakken, hvor de havde drukket en del spiritus, og det var blevet almindeligt, at de foretog indbrud for at skaffe sig penge til fortsat drikkeri. Det fremgik, at sigtedes fader døde, da sigtede var 1 år, og at han siden sammen med en ældre broder er opdraget hos moderen, der har haft erhvervsmæssigt arbejde udenfor hjemmet. Sigtede havde taget mellemskoleeksamen og var nu i lære som maskinarbejder, hvorfra han blev udlært i oktober 1956, dog at han på grund af sygdom ikke var blevet færdig med sit svendestykke. Sigtede var blevet mentalundersøgt, og kredslægen betegnede ham som normalt begavet uden psykopatiske træk. Inspektøren for ungdomsfængslet udtalte, at han fandt sigtede velegnet til ungdomsfængsel. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om anbringelse i ungdomsfængsel, men ved dom af 21. december 1956 blev han anset med *fængsel i 1 år*. I dommen udtales det, at retten har lagt vægt på, at sigtede på dommens tidspunkt var 20¾ år, og at han ikke havde vist hang til lediggang, men gennemført sin uddannelse, og at man derfor ikke fandt det fornødent at træffe varige og uddannende foranstaltninger overfor ham.

123. En 19 årig udlært blikkenslager, der tidligere havde fået dagbøder for brugstyveri, havde nu erkendt sig skyldig i en række indbrudstyverier begået sammen med forskellige kammerater. Det fremgik, at den pågældende havde fast arbejde og at han agtede at indgå ægteskab med sin kæreste, der ventede et barn. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, men ved Vestre landsrets dom blev den pågældende, bl. a. under henvisning til at han var udlært indenfor sit fag, anset med *fængsel i 1 år og 3 mdr.* Anke til højesteret har været overvejet, men blev opgivet bl. a. under hensyn til, at den pågældende forinden landsrettens dom havde hensiddet 6 måneder i varetægt.

479. En knap 20 årig arbejdsmand, som tidligere var ustraffet, men som i 1953 havde fået tiltalefrafald for tyveri mod børneforsorg, erkendte nu i tiden fra juli 1956 til februar 1957 at have begået 12 indbrudstyverier, hvorved han havde stjålet forskellige effekter og kontante penge til samlet værdi ca. 1000 kr. Det fremgik, at han var født i ægteskab, at hjemmet var dårligt, faderen fordrukken, og at sigtede efter konfirmationen havde været bud, arbejdsmand, sømand, og senest arbejdsløs i en længere periode. Sigtede blev gift, da han var 18 år, og der var i ægteskabet 2 børn. Amtslægen fandt, at sigtede var en noget tilbagestående og uudviklet sinke på grænsen til det normale, men antog, at han ville kunne gennemgå udviklingen som for-

udsat i straffelovens § 43. Inspektøren for ungdomsfængslet udtalte, at det efter sigtendes udvikling, psyke og intelligens ville være naturligt at anbringe ham i ungdomsfængsel, men var dog betænkelig på grund af sigtendes ægteskabelige forhold. Anklagemyndigheden påstod ungdomsfængsel, men ved dom af 29. april 1957 blev den pågældende anset med *fængsel i 10 måneder*. Denne afgørelse blev anket af anklagemyndigheden, men anken blev senere frafaldet, fordi ankesagens behandling ville medføre en ikke ubetydelig yderligere varetægtsfængsling, og i stedet foranledigedes spørgsmålet om benådning rejst. Domfældte blev senere benådet efter afsoning af ca. den halve straf.

102. En godt 20 årig værnepligtig, som havde tidligere tiltalefrafald for overtrædelse af straffelovens § 230, en tidligere bødedom samt en dom på fængsel i 4 måneder betinget for henholdsvis brugstyveri og tyveri, var nu sigtet for indbrud, hvorunder han havde stjålet ca. 150 kr. kontant, og brugstyveri med hensyn til en motorcykel. Det fremgik, at den pågældende var opvokset under gode forhold, og at han arbejdsmæssigt havde klaret sig nogenlunde, dog uden nogen egentlig uddannelse. Han var nu blevet forlovet og ønskede at gifte sig med kæresten, der var 18—19 år, og som ventede et barn. Inspektøren ved ungdomsfængslet anbefalede idømmelse af ungdomsfængsel, men anklagemyndighedens påstand om ungdomsfængsel blev ikke fulgt, idet den pågældende ved Københavns Byrets dom, der blev stadfæstet af Østre landsret, blev anset med *fængsel i 9 måneder*.

458. En 20½ årig arbejdsmand, der i 1952 havde vedtaget 24 dagbøder à 5 kr. for brugstyveri med hensyn til en automobil, og som den 5. januar 1955 var anset med fængsel i 40 dage betinget i 3 år for tyveri, brugstyveri og overtrædelse af motorlovens § 21, erkendte nu, at han sammen med et par kammerater havde begået 4 tyverier, hvor de havde tilegnet sig en pilsner og en cigar, værdi ca. 2 kr., fra et Irmaudsalg, forskellige effekter til værdi ca. 15 kr. fra et kolonihavehus samt beklædningsgenstande til værdi ca. 50 kr. fra et andet kolonihavehus. Endelig erkendte han underslæb ved at have anvendt nogle møbler til værdi ca. 150 kr., som han havde lånt, som brændsel. Det fremgik, at sigtede var født i ægteskab og opdraget i hjemmet, at han efter skolegang har haft forskelligt løst arbejde afbrudt af betydelig arbejdsløshed. Inspektøren for ungdomsfængslet ville ikke udtale sig imod ungdomsfængsel, såfremt en alvorligere reaktion var nødvendig. Selvom et par af de begåede forhold havde karakter af egentligt indbrud, fandt anklagemyndigheden ikke den foreliggende kriminalitet så grov, at ungdomsfængsel kunne bringes i anvendelse, og der blev nedlagt påstand om idømmelse af almindelig straf. Ved dom af 16. april 1957 blev den pågældende anset med en fællesstraf af *fængsel i 4 måneder + 40 dage*. Spørgsmålet om benådning blev rejst, men da domfældte i juni 1956 påny gjorde sig skyldig i et mindre tyveri — han stjal

pølser fra en pølsevogn og iskager fra en iskiosk —, hvilket dog ikke gav anledning til tiltale, blev der ikke foretaget videre i denne henseende.

435. En ca. 20½ årig maskinarbejder, som den 18. januar 1956 for tyveri af forskellige fiskeredskaber var anset med fængsel i 4 måneder betinget mod 4 års prøvetid og tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, erkendte nu sammen med en jævnaldrende at have begået tre indbrudstyverier. Det fremgik, at han var født i ægteskab og opdraget i et godt hjem, at han efter skolegangen sejlede en ganske kort tid som messedreng og derefter kom i lære som maskinarbejder. Denne lære blev afbrudt på grund af sigtedes forhold, men han fik en ny læreplads, hvor han i 1956 blev udlært. De iøvrigt foreliggende oplysninger, herunder fra Dansk Forsorgsselskab, karakteriserede ham som så upålidelig, fræk og hæmningsløs, at forsorgsselskabet havde overvejet at begære den tidligere sag genoptaget, da fortsat tilsyn måtte anses for formålsløst. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, men ved dom af 14. februar 1957, der den 14. maj 1957 blev stadfæstet af landsretten, blev han anset med *fængsel i 6 måneder*.

341. En 20 årig, som 3 gange tidligere havde fået tiltalefrafald mod børneforsorg for tyveri, forsøg på brandstiftelse og hærværk, og som den 11. juni 1956 for brugstyveri med hensyn til en automobil, begået under rømning fra åndssvageanstalten ved Vodskov, blev anset med fængsel i 4 måneder betinget i 3 år, erkendte nu, at han sammen med en jævnaldrende kammerat, efter et besøg på et fredeshjem, hvor de tidligere havde været anbragt, havde stjålet et par cykler. Det fremgik, at sigtede blev fjernet fra hjemmet, da han var 12 år, at han derefter som åndssvag blev inddraget under åndssvageforsorg og anbragt bl. a. på forskellige fredeshjem, samt at han i november 1955 blev udskrevet af åndssvageforsorgen. Han har senest haft arbejde ved et omrejsende cirkus og hyre på en fiskekutter. Da sigtede ikke kunne antages at være åndssvag, og da han vanskeligt kunne anbringes indenfor ungdomsfængslets rammer, nedlagde anklagemyndigheden påstand om almindelig straf, og ved dom af 9. oktober 1956 blev han anset med en fællesstraf af *fængsel i 7 måneder*.

339. En næsten 21 årig arbejdsmand, som i 1954 for brugstyveri og overtrædelse af motorloven var anset med hæfte i 30 dage + frakendelse af førerretten i 1½ år, og som den 16. september 1955 for tyveri og rømning fra militærtjenesten var anset med fængsel i 4 måneder, erkendte nu sammen med en jævnaldrende at have begået 6 indbrud i forskellige forretninger, hvor de stjal kontanter og effekter til betydelige beløb. Det fremgik, at han var født i ægteskab og opdraget i hjemmet, at han efter at være udskrevet af 6. klasse fik arbejde som bud og arbejdsmand, samt at han i 1955 blev indkaldt til militærtjeneste, men blev hjemsendt i januar 1956 efter flere rømninger. Sig-

tede havde i den seneste tid været arbejdsløs, og det var oplyst, at han var forlovet med en 19 årig pige, som var gravid, samt at det var hensigten, at de skulle giftes inden barnets fødsel i begyndelsen af 1957. Under hensyn til den pågældendes alder og personlige forhold nedlagde anklagemyndigheden påstand om almindelig straf, og ved dom af 26. oktober 1956 blev han anset med *fængsel i 1 år og 4 måneder*.

309. En ca. 20½ årig kontorist, som ved dom af 24. september 1955 for underslæb med hensyn til 320 kr., for 2 indbrud og for dokumentfalsk var anset med fængsel i 6 måneder, erkendte nu, at han på sin arbejdsplads havde stjålet 1190 kr. Han havde grundlovsdag, da firmaet lukkede tidligt, taget 100 kr. af kassen, hvortil han havde nøgle, og disse brugte han straks til restaurationsbesøg. Da pengene var brugt, hentede han yderligere 300 kr., som ligeledes blev anvendt på restaurationer i Tivoli, og endelig senere samme aften hentede han resten af kassebeholdningen, som det lykkedes ham at bruge i Tivoli og på natklub. Under behandlingen af denne sag begik den pågældende en række ny strafbare forhold, idet han, efter at han var blevet ansat som repræsentant i et støvsugerfirma, i to tilfælde pantsatte demonstrationsstøvsugere, i to tilfælde fik udbetalt provision mod aflevering af falske købekontrakter og begik bedrageri, idet han under urigtige foregivender fik udbetalt 250 kr. af sin broders løn på dennes arbejdsplads. Det fremgik, at sigtede var født i ægteskab og var opvokset i hjemmet. Som 6 årig havde han haft polio, som stadig bevirkede nogen invaliditet (den ene arm er bevægelseshæmmet). Efter skolegangen havde sigtede været kontorelev og portier og efter den første sag påny på kontor og repræsentant. Han betegnes som velbegavet, men forkælet og doven. Fra fængslet, hvor han afsonede den første straf, var det udtalt, at hans legemlige defekt tilsyneladende hæmmer ham både fysisk og psykisk, men at han iøvrigt under afsoningen var villig og flittig. Inspektøren for ungdomsfængslet udtalte, at sigtede på grund af sin invaliditet kun vanskeligt ville kunne anbringes i det almindelige fællesskab, og at der i det hele ikke kunne antages at være mulighed for at bibringe ham en hensigtsmæssig faglig oplæring. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om idømmelse af almindelig straf, og ved dom af 18. oktober 1956 blev den pågældende anset med *fængsel i 1 år*.

236. To personer, der nu begge var fyldt 21 år, havde forinden de opnåede denne alder, tildels sammen med en tredje kammerat, som var 17 år, begået en række tyverier samt et røveri (rulning). Den ene havde efter endt skolegang været i lære som tømrer, men opgav denne lære og havde siden været beskæftiget som arbejdsmand. Han havde en tidligere ubetinget straf af fængsel i 4 måneder for cykeltyveri og rømning fra militæret. Det fremgik, at han var normalt begavet, men ustadig og veg, samt at han i betydeligt omfang var præget af, at han

i sine drengear som skilsmissebarn havde været anbragt snart hos den ene snart hos den anden af forældrene og forældrenes familie. Inspektøren for ungdomsfængslet anbefalede ungdomsfængsel, hvor man i overensstemmelse med tiltaltes ønske kunne fortsætte den afbrudte tømrerlære. Den anden havde efter at være udgået af skolen været beskæftiget som landbrugsmedhjælper, sømand og arbejdsmand. Han havde tidligere for røveri (rulning) fået fængsel i 1 år og 3 måneder, som var afsonet, samt for tyveri af penge på sin arbejdsplads fået fængsel i 4 måneder. Den pågældende, der i den senere tid havde levet i Nyhavn, karakteriseredes som forsimpleret og i nogen grad forrået, i det hele stærkt præget af sin levevis. Inspektøren ved ungdomsfængslet ville ikke fraråde anvendelse af ungdomsfængsel, hvor man kunne påbegynde en af den pågældende ønsket oplæring som smed. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, og de tiltalte tog med tilslutning af deres forsvarere bekræftende til genmæle. Ved Københavns Byrets dom blev de anset med *fængsel i henholdsvis 1 år 3 måneder og 8 måneder.*

Som det vil fremgå af det foranstående har anklagemyndighedens principielle synspunkt været, at valget af reaktion over de unge kriminelle må stå mellem betinget dom og ungdomsfængsel, og at der kun, hvor særlige forhold begrundet dette, bør anvendes ubetinget fængselsstraf. Dette synspunkt mener jeg må siges i det væsentlige at være akcepteret af domstolene, dog med en vis *reservation efterhånden som de unge nærmer sig 21 års alderen*, specielt når der samtidig i den pågældendes personlige forhold, uddannelsesmæssige forhold og endelig i proportionaliteten var omstændigheder der gjorde, enten at man ikke fandt forsøgsbehovet tilstrækkeligt påtrængende, eller hvor man f. eks. på grund af bestemmelsen i straffelovens § 57 manglede muligheder for at imødekomme et sådant behov samtidig med, at de begåede forhold vanskeligt kunne begrunde en så indgribende foranstaltning, som idømmelse af ungdomsfængsel dog må siges at være. Det kan herved specielt bemærkes med hensyn til betydningen af de personlige forhold, at domstolene i flere tilfælde har akcepteret, at den omstændighed, at den pågældende havde indgået ægteskab eller stod umiddelbart for at skulle giftes, ikke var til hinder for anvendelse af ungdomsfængsel, jfr. eksempelvis nr. 424.

For at forsøge at afrunde billedet af praksis på dette område vil det være rimeligt til slut at nævne nogle eksempler, hvor afvejelsen har været betinget dom eller ungdomsfængsel, således at disse foruden til proportionalitet sættes i relation til alder, udslag af forbryderiske tilbøjeligheder, hang til lediggang eller til at søge slet selskab, samt endelig til behovet for opdragende og uddannende foranstaltninger og mentale afvigelser:

367. En 19 årig, der i 1954 fik tiltalefrafald mod børneforsorg for brugstyveri, og som den 18. maj 1956 blev anset med fængsel i 3 måneder betinget for tyveri og 8 dages vagtarrest for absention, erkendte nu tyveri og dokumentfalsk ved i hjemmet fra moderen at have stjålet en sparekassebog med indestående 215,72 kr., og senere ad to gange at have hævet dette beløb. Det fremgik, at han var født i ægteskab, men blev opdraget hos sine morforældre indtil mormoderens død i 1951. Efter dette tidspunkt flyttede den pågældendes moder, som var blevet skilt og gift påny, med sin ægtefælle og deres 3 børn sammen med morfaderen. Efter skolegangen havde den pågældende været beskæftiget som arbejdsdreng på en maskinfabrik og senere været i lære samme sted et par måneder. I ca. 9 måneder var han anbragt på optagelseshjem og havde så arbejde ved landbruget i et par år, indtil han i februar 1956 blev indkaldt til militærtjeneste, hvorfra han dog i juni 1956 blev hjemsendt med henblik på genindkaldelse. Efter dette tidspunkt har han boet hjemme og kun haft enkelte dages arbejde. Den undersøgende kreds slæge fandt sigtede begavet i underkanten af det normale og bedømte ham iøvrigt som en svag og let ledelig karakter, hvorfor det befrygtedes, at han i ungdomsfængslet ville blive udsat for en uheldig påvirkning fra kammeraterne. Retslægerådet tiltrådte bedømmelsen af ham, men fandt ham egnet til anbringelse i ungdomsfængsel. Dette sidste tiltrådte inspektøren for ungdomsfængslet, der specielt udtalte, at risikoen for dårlig påvirkning næppe var større i ungdomsfængslet end i en almindelig fængselsafdeling. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om idømmelse af *ungdomsfængsel*, og medens den pågældende ved underrettens dom blev anset med en fællesstraf af fængsel i 8 måneder, fulgte Østre landsret anklagemyndighedens påstand.

373. En 20 årig, der i 1953 fik 2 tiltalefrafald mod forbliven under børneværnsforsorg for tyveri, som den 24. april 1956 for vold og tyveri, blev anset med fængsel i 60 dage, og som herudover havde en snes politisager med bøder for overtrædelse af jagtloven, færdselsloven, værnepligtsloven og forskellige politivedtægter, erkendte sig nu påny skyldig i vold i 3 tilfælde, alle begået i spirituspåvirket tilstand. Det ene af disse tilfælde bedømtes som slagsmål, med sigtede som den provokerende, og medførte alene tiltale efter straffelovens § 244, stk. 1, medens der i de to andre forhold forelå vold mod sagesløse personer. Det fremgik, at den pågældende var født i ægteskab og opdraget i hjemmet, at han efter konfirmationen i et halvt år havde plads ved landbruget, og at han i april 1951 blev inddraget under børneforsorg og anbragt på et af børneforsorgens hjem på grund af tyverier og vagabondering. Han har med afbrydelser bl. a. på grund af rømning været på optagelseshjem indtil december 1953, og siden dette tidspunkt havde han boet hjemme med løst og ganske kortvarigt arbejde. Under sagens behandling blev sigtede undersøgt af amtslægen, der fandt ham begavet i underkanten af det normale, hvorhos han beteg-

nedes som drikkædlig og med tilbøjeligheder til voldshandlinger under spirituspåvirkning. Inspektøren for ungdomsfængslet udtalte, at sigtede havde så betænkelige karakterbrist og var i en så uheldig udvikling, at man på forhånd måtte stille sig tvivlende overfor, om ungdomsfængsel — eller nogen anden reaktion — ville være i stand til at indvirke på sigtede, men ville dog ikke afgørende udtale sig imod anbringelse i ungdomsfængsel. Uanset at sigtede havde været undergivet varetægtsfængsling i godt 2 måneder, og at straffen, såfremt almindelig fængselsstraf blev bragt i anvendelse, næppe ville have overstegit 5—6 måneder, nedlagde anklagemyndigheden påstand om idømmelse af *ungdomsfængsel*, og denne påstand blev ved dom af 18. december 1956 taget til følge.

418. En 18 årig, der siden sit 7. år havde haft ophold på forskellige børneforsorgsinstitutioner, og som tidligere var anset med fængsel i 6 måneder betinget for overtrædelse af straffelovens § 230, erkendte nu brugstyveri og tyveri bl. a. fra homoseksuelle, hos hvem han i en periode havde haft ophold. Det fremgik, at den pågældende også efter den nævnte dom i meget betydeligt omfang havde haft tilhold hos forskellige homoseksuelle personer. Han måtte bedømmes som oprindeligt seksuel normal, men var allerede nu forsimplet og forrået i seksuel henseende. Bl. a. af hensyn til ungdomsfængslets klientel iøvrigt frarådede inspektøren ved ungdomsfængslet anvendelse af denne reaktionsform p. gr. a. sigtedes seksuelle depravation. Direktoratet for fængselsvæsenet udtalte, at man ikke ville udtale sig imod anvendelse af ungdomsfængsel, allerede fordi der her måtte antages at være større muligheder for kontrol og isolation end i et almindeligt statsfængsel, og fordi sigtede udpræget trængte til opdragelse og uddannende foranstaltninger. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om *ungdomsfængsel*, og ved dommen blev denne påstand taget til følge.

424. En 20 årig gift arbejdsmand, der tidligere havde 2 tiltalefrafald henholdsvis mod børneforsorg og mod dagbøder for tyveri, og som for tyveri af knallerter i 4 tilfælde var anset med fængsel i 6 måneder betinget mod 3 års prøvetid og tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, begik indenfor prøvetiden 3 mindre indbrudstyverier, hvorhos han fra en parkeret automobil stjal en radio og nogle tæpper. Det fremgik, at hans forældre blev skilt, da han var 2 år, og at han derefter var opdraget hos faderen til det 10. år og siden hos moderen. Han havde efter det første tiltalefrafald været et årstid på optagelseshjem. Ved en foretagen lægeundersøgelse blev han karakteriseret som jævnt begavet med et let psykopatisk præg og med dominerende neurotiske træk, formentlig som følge af uheldige opvækstforhold. Trods tiltaltes ægteskab blev der nedlagt påstand om idømmelse af *ungdomsfængsel*, og ved dom af 2. februar 1957 blev denne påstand fulgt.

171. En 18 årig, der tidligere havde 3 tiltalefrafald efter § 30 for dels tyveri dels brugstyveri, og som fra 1951 til december 1955 havde været anbragt på forskellige børneforsorgsinstitutioner, erkendte sig nu skyldig i forsøg på indbrud ved sammen med 2 kammerater at have forsøgt at skaffe sig adgang til en cigarforretning, hvor de ville stjæle spiritus og tobak til en planlagt fest. Det fremgik, at den pågældende var velbegavet men milieuskadet, samt at hans udvikling under børneforsorgen i den seneste tid før udskrivningen havde været tilfredsstillende. Inspektøren ved ungdomsfængslet anbefalede anvendelse af ungdomsfængsel. Anklagemyndigheden besluttede genoptagelse af de tidligere afsluttede sager, således at tiltalen omfattede ialt 29 tilfælde af tyveri og forsøg herpå, brugstyveri og forsøg herpå, og nedlagde påstand om ungdomsfængsel. I underrettsdommen udtales det bl. a.: Under hensyn til, at de af tiltalen omfattende forhold, bortset fra et enkelt tyveriforsøg, er begået i årene 1953 og 1954, hovedsagelig under undvigelse fra ungdomshjem, findes det betænkeligt at fastslå, at de af tiltalte begåede forbrydelser må anses som udslag af forbryderiske tilbøjeligheder, og den pågældende blev herefter anset med *fængsel i 1 år, betinget*.

352. En 19 årig udlært bagersvend, som den 3. august 1956 for automattyverier og 4 brugstyverier med hensyn til automobiler, begået sammen med 5 jævnaldrende kammerater, var anset med fængsel i 6 måneder betinget mod 5 års prøvetid, erkendte nu, at han den 5. august 1956 — to dage efter den tidligere dom — sammen med en kammerat havde skaffet sig adgang til en restauration ved at afhaspe et vindue og derefter tilegnet sig en harmonika til værdi ca. 1000 kr. Det fremgik, at den pågældende var født i ægteskab og opdraget i et godt hjem. Efter skolegangen havde han en tid været bud, men kom senere i bagerlære, hvorfra han nu var udlært. Den undersøgende amtslæge fandt den pågældende normalt begavet, og anså de begåede forbrydelser begrundede i dårligt selskab og manglende hæmninger til at modstå påvirkninger herfra. Trods den pågældendes arbejdsmæssige forhold nedlagde anklagemyndigheden påstand om *ungdomsfængsel*, og ved dom af 9. november 1956 blev denne påstand fulgt.

73. En næsten 18 årig bogbinderlærling, som tidligere var ustraffet, havde erkendt sig skyldig i meddelagtighed i 12 indbrud, således at hans andel i de fleste tilfælde havde været at holde vagt bevæbnet med en skarpladt revolver. Det var oplyst, at den pågældendes moder var indvandret fra Tyskland og i 1951 havde fået dansk statsborgerret. De fra skolen og fra lærepladsen indhentede vidnesbyrd var særdeles anbefalende, bl. a. kunne læren fortsættes under samme mester, men i et andet værksted. Landsnævnet for børneforsorg anbefalede en betinget dom, og det fremgik, at man ikke ville anbringe ham på anstalt som forudsætning for tiltalefrafald. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, men ved Østre landsrets dom blev han

under hensyn til det om de personlige forhold oplyste anset med *fængsel i 1 år betinget*.

77. En 19 årig bådebyggerlærling, der tidligere var ustraffet, havde nu erkendt sig skyldig i en række tyverier tildels begået sammen med forskellige jævnaldrende kammerater. Det fremgik, at den pågældende var normalt begavet, og at forbrydelserne iøvrigt måtte antages begået under påvirkning af disse kammerater. Inspektøren ved ungdomsfængslet udtalte, at han, såfremt sagens omfang nødvendiggjorde idømmelse af ubetinget straf, ville finde anvendelse af ungdomsfængsel mest hensigtsmæssig. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, men ved Østre landsrets dom, der stadfæstede underrettens dom, blev den pågældende anset med *fængsel i 1 år betinget*.

Det hedder i underrettens dom, at retten efter omstændighederne finder det mere hensigtsmæssigt at idømme ham en betinget straf, og at retten lægger særlig vægt på, at den pågældende er væsentlig yngre end kammeraten, at han er ustraffet, og at han på kort tid vil kunne udlæres som skibsbygger, et fag hvor han efter inspektørens erklæring vanskeligt vil kunne udlæres under et ophold i ungdomsfængsel.

119. En 18 årig landbrugsmedhjælper, der tidligere havde tiltalefrafald efter straffelovens § 30 for vold, havde nu erkendt bedrageri og forsøg herpå, ulovlig omgang med hittegods og 6 tilfælde af tyveri af cykler, knallerter og ure. Det fremgik, at han var udpræget sinke, samt at dårligt milieu og opdragelse havde bidraget til en svækkelse af hans karaktermæssige egenskaber. Hans strafegnethed var tvivlsom. Da han kun var undergivet børneforsorg efter forsorgslovens § 123, og på anbefaling af landsnævnet for børneforsorg, blev der nedlagt påstand om *betinget dom*, således at den pågældende i prøvetiden blev undergivet tilsyn af Dansk Forsorgsselskab eller af den institution, herunder det vedkommende børneværnsudvalg, som Dansk Forsorgsselskab dertil måtte bemyndige, og underrettens dom traf afgørelse i overensstemmelse dermed.

268. En 19 årig gartnerlærling, der tidligere var ustraffet, havde nu erkendt tyveri af forskellige nyere våben (pistoler) fra et museum samt 3 indbrudstyverier hos forskellige købmænd. Han havde under indbrudstyverierne medbragt pistolerne, dog uden at disse var ladet. Det fremgik, at den pågældende var normalt begavet, men umoden. Han var særdeles velanbefalet fra sin arbejdsgiver, som ønskede at beholde ham i læren.

Anklagemyndigheden nedlagde påstand om ungdomsfængsel, men ved underrettens dom blev den pågældende anset med *fængsel i 7 måneder, betinget*.

140. En 17 årig sinke, der tidligere havde § 30-tiltalefrafald for forsøg på voldtægt, havde nu påny gjort sig skyldig i forsøg på voldtægt.

Trods den pågældendes mentale tilstand og forbrydelsens karakter erklærede inspektøren for ungdomsfængslet sig villig til at modtage den pågældende. Østre landsret dømte til *ungdomsfængsel* i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand.

335. En 17 årig tidligere ustraffet landbrugsmedhjælper, der var noget sinkepræget, havde begået 3 forsøg på voldtægt samt een gang fuldbyrdet voldtægt, hvorhos han 3 gange havde overtrådt straffelovens § 222, stk. 1, ved samleje med en 14 årig pige. Inspektøren ved ungdomsfængslet frarådede anbringelse der af hensyn til atmosfæren i institutionen og dennes frie forhold. Såfremt andre forhold, herunder den pågældendes trang til arbejdsstræning, måtte tale afgørende for ungdomsfængsel, ville inspektøren ikke udtale sig imod en sådan påstand. Direktoratet for fængselsvæsenet anbefalede anvendelse af ungdomsfængsel, og ved Vestre landsrets dom blev den pågældende i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand dømt til anbringelse i *ungdomsfængsel*.

344. En 19 årig, tidligere ustraffet, der dog i 1955 havde fået tiltalefrafald mod børneforsorg i anledning af en række tyverier bl. a. fra den nærmeste familie, erkendte nu under aftjening af værnepligt at have bestjålet 3 kammerater for mindre pengebeløb, 2 gange at være rømt fra tjenesten og herunder haft ophold hos forskellige homoseksuelle mandspersoner, hvoraf han bestjal den ene, i 2 tilfælde at have stjålet dametasker på restaurationer og endelig 2 cykeltyverier. Det fremgik, at han var født i ægteskab, men at forældrene blev skilt, da han var 1 år. Han var opvokset i Ålborg og senere i København hos moderen, der hurtigt giftede sig igen. Som 13 årig blev han fjernet fra hjemmet, og han var derefter i godt 4 år anbragt på forskellige af børneforsorgens hjem, indtil han i 1956 blev udskrevet af børneforsorgen som uopdragelig. Siden havde han haft forskellige kortvarige pladser, afbrudt af arbejdsløshedsperioder. Ved den foretagne mentalundersøgelse bedømtes den pågældende som velbegavet, men præget af uheldige opvækstforhold. Han angav selv at være homoseksuel og fortalte om sine forhold til ligesindede, men oplyste samtidig, at han periodevis havde haft normalt forhold til kvinder. Den undersøgende læge bedømte ikke den pågældende som egentlig seksuel abnorm, men derimod som en holdningsløs, konstitutionel psykopat, uden at han dog med sikkerhed kunne anses strafuegnet. Inspektøren for ungdomsfængslet fandt ikke, at der i den pågældendes personlige og seksuelle forhold var omstændigheder, som afgørende talte imod en anbringelse i ungdomsfængsel. Anklagemyndigheden påstod *ungdomsfængsel*, og ved dom af 19. november 1956 blev denne påstand fulgt.

Axel Berg.